http://www.howtoexam.com

SE–7373 Seat No.________

Second Year B. A. Examination
March / April – 2006
Sanskrit (Sp.) : Paper - V
संस्कृत वाग्व्यवहारः ।
विभक्तिप्रयोगाः ।
कालिदासस्य ''कुमारसंभवम्'' सर्ग–३ ।
स्वयंशिक्षक ।

Time : **3** Hours] [Total Marks : **100**

૧ નીચેનામાંથી કોઈ પણ **બે** વિષયો પર સંસ્કૃતમાં **દશ** વાક્યો લખો : ૨૦

1 Write **ten** sentences on any **two** topics of the following : **20**

(१) मित्र–मिलनम् ।

(२) शिष्टाचारः ।

(३) परीक्षा ।

(४) यात्रा ।

૨ (અ) કૌંસમાં આપેલા શબ્દનું યોગ્યરૂપ મૂકી ખાલી જગ્યા પૂરો : ૧૦
(કોઈ પણ **દશ**)

2 (a) Fill in the blanks using appropriate word from given in the bracket : (any **ten**) **10**

(१) गोपी स्मरात् ________ श्लाघते । (कृष्ण)

(२) देवदत्तः ________ आस्ते । (कट)

(३) रामः ________ स्मरति । (मातृ)

(४) श्री हरिः ________ वसति । (वैकुण्ठ)

(५) सीता मन्दिरात् ________ । (आगतः, आगता, आगतम्)

(६) रामेण ________ हतः वाली । (बाण)

(७) आत्मा ________ अस्ति । (सर्व)

(८) ________ आगच्छतः । (सैनिक)

(९) ________ तोयं पतति । (आकाश)

Document Produced by deskPDF Unregistered :: http://www.docudesk.com
Information about top MBA, Engineering, professional universities across India

http://www.howtoexam.com

(१०) प्रद्युम्नः __________ प्रति । (कृष्ण)

(११) पावका __________ सरस्वति । (अस्मद्)

(१२) __________ ब्राह्मणः श्रेष्ठः । (नृ)

(१३) __________ दक्षिण मन्दिरमस्ति । (ग्राम)

(१४) __________ सह पिता आगतः । (पुत्र)

(१५) __________ बधीरः रामः । (कर्ण)

૨ (બ) નીચે આપેલા શબ્દોનો વાક્યમાં પ્રયોગ કરો : (કોઈ પણ **પાંચ**) ૧૦

2 (b) Use the following words into sentence : (any **five**) 10

(१) स्वाहा । (२) भद्रम् । (३) सुख । (४) कुशलम् ।

(५) तुल्यम् । (६) स्वधा । (३) नमः । (४) परितः ।

૩ (અ) નીચેનામાંથી કોઈ પણ **ત્રણ** શ્લોકોનો અનુવાદ કરો : ૧૨

3 (a) Translate any **three** of the following verses : 12

(१) मधुः द्विरेफः कुसुमैकपात्रे पपौ प्रियां स्वामनुवर्तमानः ।
शृङ्गेण च स्पर्शनिमीलिताक्षीं मृगीमकण्डूयत कृष्णसारः ॥

(२) निष्कम्पवृक्षं निभृतद्विरेफं मूकाण्डजं शान्तमृगप्रचारम् ।
तच्छासनात्काननमेव सर्वं चित्रार्पितारम्भमिवावतस्थे ॥

(३) अनन्यभाजं पतिमाप्नुहीति सा तथ्यमेवाभिहिता भवेन ।
न हीश्वरव्याहृतयः कदाचित्पुष्णन्ति लोके विपरीतमर्थम् ॥

(४) कामस्तु बाणावसरं प्रतीक्ष्य पतङ्गवद्वह्निमुखं विविक्षुः ।
उमासमक्षं हरबद्धलक्ष्यः शरासनज्यां मुहुराममर्श ॥

(५) क्रोधं प्रभो संहर संहरेति यावद्गिरः खे मरुतांश्चरन्ति ।
तावत्स वह्निर्भवनेत्रजन्मा भस्मावशेषं मदनं चकार ॥

૩ (બ) નીચેનામાંથી કોઈ પણ **બે** સંદર્ભ સહિત સમજાવો : ૮

3 (b) Explain with reference any **two** of the following : 8

(१) प्रयोजनापेक्षितया प्रभूणां प्रायश्चलं गौरवमाश्रितेषु ।

(२) त्वं सर्वतोगामि च साधकं च ।

(३) वज्रं तपोवीर्यमहत्सु कुण्ठं त्वं सर्वतोगामि च साधकं च ।

(४) आत्मेश्वराणां न हि जातु विघ्नाः समाधिभेदप्रभवा भवन्ति ।

Document Produced by deskPDF Unregistered :: http://www.docudesk.com
Information about top MBA, Engineering, professional universities across India

http://www.howtoexam.com

૪ મહાકાવ્યનાં લક્ષણો દર્શાવી 'कुमारसंभवम्'નું મહાકાવ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન કરો. ૨૦

4 Evaluate 'कुमारसंभवम्' as an epic giving the characteristics. **20**

અથવા / OR

૪ કોઈ પણ **બે** ઉપર વિવરણાત્મક નોંધ લખો : ૨૦

4 Write critical notes on any **two** : **20**

(१) ध्यानस्थशिवः ।

(२) मदनदहन प्रसङ्ग ।

(३) वसंतवर्णनम् ।

(४) मदनस्य दर्पोक्तिः ।

૫ (અ) નીચેનામાંથી કોઈ પણ **બે** ગદ્યાંશોનું ભાષાંતર કરો : ૧૨

5 (a) Translate any **two** of the following passages : **12**

(१) तद्यथाऽनुश्रूयते–अस्ति दक्षिणापथे जनपदे महिलारोप्यं नाम नगरम् । तत्र सकलार्थिकल्पद्रुमः प्रवरनृपमुकुटमणिमरीचिमञ्जरीचर्चितचरण–युगलः सकल कलापारंगतोऽमरशक्तिर्नाम राजा बभूव । तस्य त्रयः पुत्रा परमदुर्मेधसो वसुशक्तिरुग्रशक्तिरनेकश्चेति नामानो बभूवुः । अथ राजा तान् शास्त्रविमुखानालोक्य सचिवानाहूय प्रोवाच ।

(२) ततश्चान्येषु स गोरम्भो राजकुले गत्वा योगनिद्रां गतस्य भूपतेः सम्मार्जनक्रियां कुर्वन्निदमाह–'अहो अविवेकोऽस्मद्भूपतेः, यत्पुरीषोत्सर्गमाचरंश्चिर्भहीभणं करोति । तच्छ्रुत्वा राजा सविस्मयं तमुवाच रे रे गोरम्भ, किम प्रस्तुतं लपसि । गृहं कर्मकरं मत्वा त्वां न व्यापादयामि कि कदाचिदहमेवंविधं कर्म समाचरन्दृष्टः ।

(३) अस्ति कस्मिंश्चिद्वनप्रदेशे नानाजलचरसनाथं महत्सरः । तत्र च कृताश्रयबोधक एको वृद्धभावमुपागतो मत्स्यान्व्यापादयितुमसमर्थः । ततश्च क्षुत्क्षामकण्ठः सरस्तीर उपविष्टो मुक्ताफलप्रकरसदृशैरश्रुप्रवाहैर्धरातलमभिषिञ्चन् रुरोद । एकः कुलीटकोनानाजलचरसमेतः समेत्य तस्य दुःखेन दुःखितः सादरभिदमुचे ॥

(४) प्रियो नास्त्यन्यो धन्यतरो लोके मत्तस्त्वत्तश्च, तत्प्रसूतिं नारायणो भजते । तत्सिद्धाः सर्वेऽस्माकं मनोरथाः । अधुना जामातृप्रभावेण सफलामपि वसुमतीं वश्यां करिष्यामि एवं निश्चित्य सर्वैः सीमाधिपैः सह मर्यादाव्यतिक्रममकरोत् । ते च तं मर्यादाव्यतिक्रमेण । वर्तमानमालोक्य सर्वे समेत्य तेन सह विग्रहं चक्रुः ।

Document Produced by deskPDF Unregistered :: http://www.docudesk.com
Information about top MBA, Engineering, professional universities across India

http://www.howtoexam.com

૫	(બ)	નીચેના શ્લોકોનો માતૃભાષામાં અનુવાદ કરો : (કોઈ પણ **ચાર**)	૮
5	(b)	Translate any **four** of the following verses :	**8**

(१) अजतमृतमूर्खेभ्यो मृताजातौ सूतौ वरम् ।
यतस्तौ स्वल्पदुःखाय यावज्जीवं जडो दहेत् ॥

(२) मित्रार्थं बान्धवार्थे च बुद्धिमान्यतते सदा ।
जातास्वापत्सु यत्नेन जगादेदं वचो मनुः ॥

(३) शुभं वा यदि वा पापं यन्नृणां हृदि संस्थितम् ।
सुगूढमपि तज्ज्ञेयं स्वप्नवाक्यात्तथा भयात् ॥

(४) सर्वदेवमयो राजा मनुना सम्प्रकीर्तितः ।
तस्मात्तं देववत्पश्येन्न व्यालीकेन कर्हिचित् ॥

(५) त्यजेदेकं कुलस्यार्थे ग्रामस्यार्थे कुलं त्यजेत् ।
ग्रामं जनपदस्यार्थे स्वात्मार्थे पृथिवीं त्यजेत् ॥

(६) यथा बीजाङ्कुरः सूक्ष्मः प्रयत्नेनाभिरक्षितः ।
फलप्रदो भवेत्काले तद्वल्लोकः सुरक्षितः ॥

HowToExam.com

Document Produced by deskPDF Unregistered :: http://www.docudesk.com
Information about top MBA, Engineering, professional universities across India